CZU: 341.231.14:314.745.23 DOI: https://doi.org/10.59295/pasfpi2025.21

DREPTURILE OMULUI ȘI PROTECȚIA INTERNAȚIONALĂ A PERSONELOR STRĂMUTATE

HUMAN RIGHTS AND INTERNATIONAL SECURITY FOR SOME SPECIAL PERSON

MERCUȘ Radu
Student-doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0005-3940-6280
E-mail: mercusradu@gmail.com

Abstract. *Human rights used usually priority in our society part a world where we develop everyday therefore we take progress result events which humanity participate also consequences first and second war or another historical events after which states expressed agreements through justice,organization,community prove different constitutive laws about people rights and liberty.*

Nowdays every society has it is general also special aspects about every person rights and obligation everyday used in our society apply different public authority make good condition life in our existence every citizen give solutions our problems through existence in contemporary society.

Refer international organization for example European Court Human Rights (ECHR), United Nations (UN), Organization Security and Cooperation in Europe (OSCE), Organization Economic Cooperation and Development (OECD), United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), etc.mention through his constituitive document obligation agreement make respect everyday some condition existence society give society justice, equity, peace, democracy, justice means respect humans rights and liberty written in different forms also treaties, conventions, decisions, regulations, customs mantain in our development nations also develop economical order within a state which we need ensure everyday, make in evolution contemporary society.

Nowdays in a state modern we find our problems through public institution,agency, non guvernamental organization, comision, departments and others apply international laws which national reglementation gives priority we need respect make society good life, stability, jobs and others rights and obligations writtens somewhere apply laws in high state developed.

Keywords**:** *rights,liberties,common law,international,conventions*

Drepturile omului și protecția internațională a personelor strămutate

Drepturile și obligațiile unei persoane sunt stabilite exhaustiv în legislația internațională cât și cea națională din dorința societății de a respecta cele mai importante drepturi în depedență de grupul social defavorizat din care facem parte statul prin instituțiile sale aprobă mecanisme de susținere a unor categorii sociale speciale cum de altfel este acordarea de mijloace financiare sub formă de compensații mo-

netară stabilită în depedență de gradul de vulnerabilitate sau reducerea prețului la serviciile de utilitate publică,indexarea pensiilor ș.a

Dealtfel legislația internațională cât și națională care reglementează situațiile sociale defavorabile din cadrul unei societății care se datorează unor evenimente majore ce influențează nivelul de dezvoltare a societății iar statulul astfel adoptă măsuri de prevenire a incluziunii sociale diminuând efectele negative adoptând prin legislație națională cu partenerii externii Uniunea Europeană politici eficiente în acest sens.

Abordarea subiectului refugiaților menționând în acest sens legea supremă cum este Constituția Republicii Moldova unde reglementează la art.19 [p.16,1] statutul juridic al cetățenilor străini și apatrizi având același drepturi și obligații ca și orice cetățean al Republicii Moldova acordarea dreptului la azil respectându-se prevederile naționale sau internaționale deasemenea și consecințele extrădării acestora.

Există atât la nivel internațional sau național organizații care să mențină respectarea drepturilor omului atât la general cetățenilor unui stat sau comunitate cum este Uniunea Europeană cât și unor categorii speciale de persoane care se diferențială după naționalitate,vârstă, limbă vorbită, religie, clasă socială etc.astfel menționăm în primul rând organismele internaționale dat fiind faptul că reglementările naționale oferă prioritate dreptului internațional ceea ce privește respectarea drepturilor și libertăților omului :

1. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) ;
2. Comisia de la Veneția (CV);
3. Cosiliul Europei (COE) ;
4. Comisia Europeană (CE) ;
5. Parlamentul European (PE) ;
6. Organizația Națiunilor Unite (ONU) ;
7. Organizația pentru Securitate și Cooperare Economică în Europa (OSCE).

Organizațiile menționate anterior reprezintă câteva dat fiind faptul că există agenții sau alte entități juridice care prin statulul lor au obligația de a supravegherea respectarea legislației cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului indiferent de caracteristicele individuale ale individului fie cetățenie,naționalitate, gen, opinii politice,clasă socială ș.a toții suntem egalii în cel puțin dacă nu ne referim la justiția restaurativă dar la cea spirituală există undeva o justiție pe care încă nimeni nu a cunoscut credibilitatea sau defapt dacă este să abordăm filosofic credcă dreptatea este însăși Dumnezeu.

Abordând la nivel internațional fiecare instituție prin statul său sau documentul normativ semnat de către statele parte care trebuie să aplice în practic național pentru a se conforma dar și angajamentelor ca orice stat că orice individ este o personalitate și trebuie luat în considerare acest fapt iar respectarea drepturilor sale reprezintă condiția esențială a existenței într-o societate dezvoltată în toate domeniile social utile pentru orice persoană.

Dealtminterii instuțiile naționale sunt responsabile să supravegheze respectarea drepturilor omului prin instituțiile publice,agențiile,organizațiile create îndeplinindu-și obligațiile statutare pentru ca fiecare cetățean să se adreseze corespunzător cerințelor sale zilnice menționăm la nivel general mecanismele naționale la care orice cetățean responsabil indiferent de anumite caracteristici ce îl diferențiază dar sunt considerate ca grad de vulnerabilitate pentru că ca indivizi toții trebuie să fim egalii sesizând organele de ocrotire a normelor în drept după caz:

1. Parlamentul Republicii Moldova ;
2. Președintele Republicii Moldova ;
3. Guvernul Republicii Moldova ;
4. Biserica ;
5. Justiția ;
6. Organizațiile Non-Guvernamentale ;
7. Mass- Media ș.a

Aceste instituții publice sau caracter general reprezintă doar câteva din cele mai importante capacității individuale ale unei persoane de a sesiza în privința soluționării unor chestiunii personale de importanță majoră dealtfel instituțiile publice au create la nivel național oficii teritoriale ce sunt subordonate în depedență de profil sau necesitățile cetățenilor săi pentru a soluționa cele mai primordiale probleme cu care se confruntă societatea eradicând fenomenele antisociale stabilind pentru orice persoană anumite drepturi și obligații de îndeplinit pentru că doar astfel menținem dezvoltarea armonioasă a unui societății contemporane.

Existența într-o societate este de respectarea regulilor general cunoscute pentru că dealtfel există măsuri coercitive pentru a restabili echitatea social sau defapt sunt norme juridice stabilite și instuții publice care au anumite obligații de îndeplinit veghind respectarea de către orice indivind a legii stabilind măsuri de prevenire și combatere a fenomenelor antisociale stabilind sancțiuni în depedență de gradul de periculozitate sau prejudiciile cauzate astfel restabilind echitatea în cadrul unei comunități pentru că astfel toții își o doresc sau trebuie să fie menționată fiecare dintre noi participând cu implicare în depedență de abilitățile fizice sau psihice caracteristici individuale generale manifestate în cadrul unui societății contemporane moderne.

Abordarea subiectului drepturile omului nu trebuie luată la general există cazuri speciale sau categorii de persoane care au nevoie de atenție deosebită fiind necesare aplicare anumit cerințe speciale pentru a restabili echitatea socială în cadrul unei societății dezvoltate cum este defapt problema peroanelor strămutate temă aleasă pentru abordare specială.

Astfel potrivit DEX-ul limbii române cu referință la termenul strămutare sunt indetificate mai multe concepte în depedență de domeniul studiat aplicabil precum[p.17,1]:

1. condițiile de a (se) strămuta și rezultatul ei ;

2. dislocare,mutare ;
3. științe juridice : trimitere a unui proces de la o instanță la alta de același grad sau de la un organ de urmărire penală,prin dispoziția organului superior ;
4. a se muta în alt loc,în altă parte,a-și schimba locul,sediul,locuința ;
5. a dispune o strămutare ;
6. deces ;
7. a lovi pe cineva ;
8. a căsca foarte mult ;
9. a-și schimba gândurile,hotărârile,sentimentele:
10. transformare etc.

Aplicabilitate la conceptul de strămutare invocarea drepturilor omului referindune la dreptul internațional transpus în realitatea societății locale de către instituțiile responsabile menționate anterior se referă la anumite categorii de persoane refugiații care și-au schimbat domiciliul datorită unor situații excepționale de forță majoră cum sunt cetățenii din statul vecin Ucraina care s-au stabilit locul de trai în Republica Moldova solicitând azil fiindu-i înmânate documente speciale datorită situației instabile în statul în care s-au născut și și-au propus anumite scopuri în viață fiindu-le ruinate de neînțelegerile geo-politice sau alte aspecte neîntemeiate mai exact fiind depășită situația pentru care defapt unica soluție este să-ți stabilești obietivele doar stabilindu-te cu traiul unde sunt condiții adecvate pentru existența obișnuită.

În cazul nostru refugiaților din Ucraina este aplicabil Ministerul Muncii și Protecției Sociale împreună cu alte organe competente Biroul de Migrație și Azil,Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova au stabilit anumite măsuri de ajutor social cum ar fi [p.15]:

1) Sursă informaționale- Guvernul RM [p.2,3,8,10,12,18,19,20,21,22.];
2) Linia Verde [p.3,8,10,12,19,20,21,22.];
3) Angajarea în câmpul muncii a persoanelor refugiate [p.4,1,19,20.];
4) Organizarea centrelor temporare speciale persoanelor refugiate din Ucraina [p1,5,6,9,15,20.]:;
5) Finanțarea refugiaților și a persoanelor care îi găzduiesc [p.4,13.]:;
6) Ajutoarea umanitare [p.4,13,20,21,.]:;
7) Donații [p.7,13,14,20,21,]:etc.

Este important ca organele compentente ale statului dar și orice cetățean al Republicii Moldova să fie responsabili, binevoitori, întelegători,amabili,onești cu persoanele care sunt incluse într-o categorie specială și să ofere sprijinul material sau moral pentru că este firesc aceștia și-au schimabat prioritățile,modul de trai sau viziunele adaptându-se la o altă cultură sau societate unde legislația,tradițiile sau perceperea realități este diametral opusă ceea ce a luat cunoștință din locurile natale de la părinții,profesorii sau instituții abilitate în acest sens.

Situația de conflict din statul vecin Ucraina sunt de compența partenenriilor externii,organizațiilor internaționale sau simplu cetățean care trebuie să aplice mă-

suri de prevenire și combatere acestor fenomene antisociale pentru a restabili ordinea socială, echilibrul, pacea, democrația sau statul de drept pentru că aceasta ne o dorim cu toții și pentru aceasta ne dezvoltăm zilnic dar nu prin conflicte care aduc prejudicii materiale,morale sau persoanele unei simple familii care nu are nimic în comun cu divergențele politice-economice sau teritoriale dintre un stat care vecin care trebuie menținute relații de prietenii iar neînțelegerile geo-politice orice alt aspect trebuie soluționate de organismele internaționale aplicându-se favorabilă ambelor părții ale conflictului reieșindu-se din realitatea obiectivă.

Orice cetățean al Republicii Moldova ar deveni aplicabil situația refugiaților din Ucraina trebuie să fim corecții cu noi inclusiv cu persoanele ce au nevoie de sprijin fie material, moral sau social aplicând metode care ar diminua riscul antisocial la care sunt supuse persoanele nedeferendențiind de orice altă persoană străină sau orice alte semnalmente.

Astfel privitor la persoanele strămutate Ministerul Muncii și Protecției Sociale care este competent în această materie a adoptat Ordinul nr. 131 din 18.06.2024 cu privire la modificarea Procedurii operaționale privind reorganizarea Centrelor de plasament temporar pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state ,,EXIT" [p.15,2]:creând condiții sociale de existență pentru refugiații din Ucraina deasemenea în anexa articolului abordat am enumerat o listă exhaustivă a legislației naționale pertinente, utile, aplicabile în anumite situații excepționale pentru resocializarea individului sau încadrarea într-o societatea contemporană dezvoltată pentru că aceasta este firesc instituțiile aplică măsuri speciale pentru situații și persoane prevenind fenomenele negative cum ar fi criminalitatea, sărăcia, consumul de substanțe pericoloase,vagabondajul sau apartenența la grupuri criminale care aduc prejudicii statului Republica Moldova și cetățenilor săi care își doresc stabilitate, progres, democrație, echitate sau stat de drept unde justiția este eficientă, corectă, aplicabilă situaților de criză sociale-politice-economice.

Conform dispozițiilor documentului normativ elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova conflictele armate din țara vecină Ucraina în Republica Moldova au fost create centre speciale de plasament în număr de 137 pentru refugiații ucraineni având capacitatea de aproximativ 11.050 de locuri constituite peste 40% copii

Anexa la ordinul Ministerul Muncii și Protecției Sociale nr. 131 din 18.06.2024 Obiectivele centrelor înființate pentru refugiații din Ucraina sunt :

- de a asigura un proces sistematic, centrat pe oameni, coordonat, responsabil și transparent;
- de a identifica opțiunile de relocare corespunzătoare pentru beneficiarii centrelor;
- de a avea o abordare bazat pe drepturile omului, activitățile diferiților parteneri fiind ghidate de principiile fundamentale și standardele de protecție a drepturilor omului;

- de a asigura funcționarea eficientă a Centrelor;
- de a promova integrarea beneficiarilor Centrelor in comunitate;
- de a asigura accesul tuturor persoanelor strimutate la locuri de cazare sigure și corespunzătoare respectării demnitătii și demnității umane.

Pentru participarea activă în cadrul a Centrelor Speciale pentru refugiații din Ucraina sunt aplicate caracteristici generale sau speciale reglementate de legislația din domeniul protecției sociale aplicându-se principii precum:

1. Prevenirea exploatării și abuzului sexual organizarea centrelor speciale pentru refugiații din Ucraina are drept motiv respectarea drepturilor și libertăților omului cum ar fi demnitatea,siguranța sau bunăstarea refugiaților împotiva oricăror ingerințe vieții personale oricare motiv existențial ar fi plauzibil.
2. Confendențialitatea presupune că protecția refugiaților presupune protecția datelor personale
3. Neprejudicierea oricărei persoane cum ar fi organul responsabil de asistență și persoanele ce necesită sprijin material sau moral
4. Toleranță zero oricărei ingerințe externe presupune că organizarea și exercitarea serviciului centrului are la bază legislația pertinentă cum ar fi cele emanate de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale minister specializat în acest profil de resocializarea persoanelor strămutate ori altor tipuri de persoane
5. Abordare personală prioritară presupunând că oricărui străin sunt aplicate în prim- plan,drepturile și libertățile sale legitime dreptul decizional,siguranță,sprijin în orice domeniu social,moral sau juridic.

Concluzii

Orice stat prin instituțiile sale au prerogativa de a utiliza mecanimele naționale și/ sau internaționale pentru a realiza obiective în anumite domenii social utile aplicând decizii reieșind din situația reală cum este subiectul abordat în prezenta lucrare cazul refugiaților din statul vecin care este condiționat de existența conflictului dintre două state Rusia și Ucraina membre CSI, URSS sau care utilizează zilnic aceeași limbă de comunicare fiind apropriate după poziția fizico-geografică cauzele este că evoluția progresului tehnologic este depășită de alte situații care comunitatea internațională trebuie să găsească răspuns dealtfel cum a existat anilor 40-45 cu finisarea celui de al primulea și al doilea război modial prin semnarea de tratate,convenții sau decizii care să ofere tuturor umanității libertatea decizională fără careva restricții.

Orice stat sau oricare dintre noi am fi în situația unor categorii speciale de persoane vulnerabili la factorii exteriori cum este cazul statului Ucraina care au obiective pentru dezvoltarea sa apartenența la comunitatea europeană și membru NATO nerealizabile datorită faptului că reprezintă un pericol sau o situație de disconfort pentru Rusia pentru că nivelul de dezvoltare a Uniunii Europene reprezintă un concept pe care și l-ar dori oricare stat din parteneriatul Estic însă comunitatea euro-

peană cunoaște și unele restricții care ar fi mult mai dezavantajoase decât ceea ce am obține final până la urmă până la conflictul militar Ucraina avea condiții pentru adera la comunitatea europeană fiind necesare să-și îndeplinească obictivele asumate prin diferite mecanisme internaționale semnate de către reprezentații statelor pentru care fiind necesară aplicare urgentă pentru cooperarea și asigurarea traiului decent în cele mai utile domenii ale societății de care depinde de legislația,regulamentele sau deciziile organele de ocrotire a normelor în drept menționate anterior cât și a celor organizații care au Parlament, Președinte, Guvern, Biserica, Justiție, Organizații Non-Guvernamentale,Mass -Media ș.a

Drepturile omului sunt reglementate în legislația națională sau internațională pentru care odată cu obținerea statalității neam asumat să aderăm la mecanismele internaționale recunoscând că drepturile omului sunt prioritare teoretic dar practic să obții o decizie favorabilă într-o chestiune personală reprezintă dificultate manifestate de birocrație sau alte chestiuni organizatorice pe care încă nu s-au găsit soluții plauzibile.

Orice persoană dacă are ceva de soluționat se adresează după competență pentru soluționarea cazului astfel referitor la drepturile și libertățile omului sunt organizații internaționale,agenții sau comisii care să veghezere îndeplinirea de către statele membre semnatare cât și non membre a respectării celor mai importante drepturi și libertății a omenirii pentru dealtfel astfel societatea trebuie să existe în dezvoltare,prosperitate sau siguranța zilei de mîine oriunde sau oricând în cadrul globalizării continue dar și conflictelor pentru care comunitatea internațională formată din cele mai dezvoltate state sau care dețin tehnici pentru crearea condițiilor prielnice oricărei persoane din orice parte a lumii.

Dealtfel Republica Moldova este un stat cu problemele sale ca și în conflictul din Ucraina pentru altfel trebuie să stabilim anumite priorități cu Uniunea Europeană,Statele Unite ale Americii sau alți partenerii de dezvoltare pentru siguranța a tuturor persoanelor pentru că suntem peste 8 miliarde de oamenii și în acest sens orice problemă se abordează și se găsește soluții sigure eficiente care să fie aplicabile oricărei situații dificile.

Conflictul militar dintre cele două state este soluționabil doar prin consimțământul și maturitatea ambelor state persoanele refugiate își găsesc refugiul în Uniunea Europeană stabilindu-se cu traiul,având un adăpost un un serviuciu pentru existența membrilor familiei sale dar nu numai siguranța că are o ocupație și nu se abate de la normele social cunoscute respectate pentru că dealtfel avem stabilite sancțiunii faptelor noastre.

Referințe bibliografice

Legislație națională

Hotărâri de Guvern, Legi, Ordine Dispoziții și altă legislație pertinentă

1. Hotărârea Guvernului nr. 569 din 19.11.2019, pentru aprobarea Regulamentului-

cadru privind organizarea și funcționarea serviciului social „Centrul de zi pentru persoane cu dizabilități” și a Standardelor minime de calitate ;

2. Hotărârea Guvernului nr. 461 din 22.05.2018 cu privire la aprobarea Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane pentru anii 2018-2023 şi a planurilor de acțiuni privind implementarea acesteia.
3. Hotărârea Guvernului nr. 259 din 28.03.2018 privind aprobarea Programului naţional de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018-2021 și a Planului de acţiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia.
4. Hotărârea Guvernului nr. 723 din 8 septembrie 2017, pentru aprobarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.
5. Hotărârea Guvernului nr. 885 din 28 decembrie 2015, pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea serviciului social „Casă comunitară” şi a standardelor minime de calitate.
6. Hotărârea Guvernului nr. 75 din 03 februarie 2014, pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea Serviciului social „Plasament familial pentru adulţi” şi a Standardelor minime de calitate.
7. Hotărârea Guvernului nr. 567 din 26 iulie 2011, pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de asigurare a unor categorii de cetăţeni cu mijloace ajutătoare tehnice.
8. Hotărârea nr. 129 din 22.02.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare şi funcţionare a centrelor de reabilitare a victimelor violenţei în familie.
9. Hotărârea Guvernului nr. 711 din 9 august 2010, pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea şi funcţionarea Serviciului social „Locuinţă protejată” şi a Standardelor minime de calitate.
10. Hotărârea Guvernului nr. 948 din 07.08.2008 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de repatriere a copiilor şi adulţilor – victime ale traficului de fiinţe umane, traficului ilegal de migranţi, precum şi a copiilor neînsoţiţi.
11. Hotărârea Guvernului nr. 78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi sistemului penitenciar.
12. Lege nr. 241/2005 privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane.
13. Legea nr. 499-XIV din 14 iulie 1999, privind alocaţiile sociale de stat pentru unele categorii de cetăţeni.
14. Legea nr. 1544/1993 a asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul.
15. ORDIN nr. 131 din 18.06.2024 Cu privire la modificarea Procedurii operaționale privind reorganizarea Centrelor de plasament temporar pentru persoane strămutate de pe teritoriul altor state „EXIT”.

16. Constituția Republicii Moldova nr.1 din 29.07.1994 Publicat : 29-03-2016 în Monitorul Oficial Nr.78 art.140.
17. Dicționarul Explicativ al Limbii Române https://www.dex.ro/, https://dexonline.ro/;
18. Legii asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003.
19. Legea nr.677 din 23.11.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților,precum și la protocolul privind statutul refugiaților.
20. Legea privind azilul ăn Republica Moldova Nr.270 din 18.12.2008.
21. Hotărârii Guvernului nr. 211 din 18.01.2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina.
22. Hotărârea Guvernului Nr.149 din 25.08.2021 cu privier la organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

Legislație internațională:

23. Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.
24. Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate.
25. Protocolul privind prevenirea, reprimarea şi pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor şi copiilor, adiţional la Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate.
26. Declarația de la Beijing și Platforma de acțiune.
27. Observațiile și recomandările Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități.